

SADRŽAJ

<i>Popis tablica, slika, priloga i važnijih kratica</i>	XV
<i>Predgovor</i>	1
Poglavlje 1.	
UVOD – AGENCIJE U OKVIRU EUROPEIZACIJSKIH PROCESA	3
Poglavlje 2.	
OBLIKOVANJE INSTITUCIJA I INSTITUCIONALNA PROMJENA – TEORIJA NOVOG INSTITUCIONALIZMA	11
2.1. Uvodno o nastanku novog institucionalizma	11
2.1.1. Stari institucionalizam	12
2.1.2. Bihevioralna teorija	14
2.1.3. Teorija racionalnog izbora	14
2.1.4. Povratak institucijama	15
2.2. Sociološki institucionalizam	20
2.2.1. Pojam i uloga institucije	22
2.2.2. Odnos između pojedinca i institucije – logika prikladnosti	23
2.2.3. Stabilnost i promjena institucija	25
2.2.4. Institucionalizacija	26
2.2.5. Organizacijska okolina i organizacijska polja	29
2.2.6. Mitovi, ceremonije i izomorfizam	31
2.2.7. Arhetip i radikalna promjena	34
2.2.8. Uloga pojedinca	35
2.2.9. Evaluacija sociološkog institucionalizma	36
2.3. Novi institucionalizam racionalnog izbora	37
2.3.1. Pojam institucije i odnos pojedinca i institucije – logika interesa	40
2.3.2. Nastanak institucije – pravila i ugovori	41
2.3.3. Stabilnost institucije – ekvilibrij uvjetovan strukturom	42
2.3.4. Institucionalna promjena – nastanak nove institucije	43
2.3.5. Prednosti i nedostaci institucionalizma racionalnog izbora	44
2.4. Historijski institucionalizam	45

4.2.2.1.4. Subnacionalna razina – regije i lokalna samouprava	222
4.2.2.2. <i>Policy</i> (europeizacija javnih politika)	224
4.2.2.3. Europeizacija političkih procesa (<i>politics</i>)	229
4.2.3. Mehanizmi europeizacije	230
4.2.3.1. Model nepodudarnosti	230
4.2.3.2. Model javne politike	235
4.2.3.3. Institucionalna adaptacija	237
4.2.4. Učinci europeizacije	237
4.2.4.1. Stupanj (intenzitet) promjene – od inercije do transformacije	238
4.2.4.2. Smjer promjene – konvergencija ili divergencija	239
4.2.4.3. Europeizacija u klasterima – različit učinak europske integracije	242
4.3. Posebnosti europeizacije u tranzicijskim državama	243
4.3.1. Mehanizmi i instrumenti europeizacije u državama kandidatima za članstvo	246
4.3.2. Politika uvjetovanosti (kondicionalnosti) kao temelj europeizacije	249
4.3.3. Učinci europeizacije u državama kandidatima za članstvo u EU	254
4.3.3.1. Učinci europeizacije u državama kandidatima prema trima dimenzijama	256
4.3.3.2. Europeizacija nakon pristupanja	263

Poglavlje 5.

UPRAVNE STRUKTURE U EUROPSKOJ UNIJI – KOMISIJA, ODBORI, AGENCIJE I MREŽE	265
5.1. Neka obilježja europskog upravljanja	268
5.1.1. Institucionalna struktura Europske unije	268
5.1.2. Demokratski deficit	275
5.1.3. Europsko upravljanje (<i>European governance</i>)	285
5.1.3.1. <i>Governance</i>	285
5.1.3.2. Europsko upravljanje – Bijela knjiga 2001.	287
5.1.3.3. Europsko upravljanje – akademska perspektiva	293
5.1.4. Implementacijski deficit	293
5.1.4.1. Transpozicija i postupak zbog povrede prava EU	296
5.2. Europske upravne strukture – europeizacija bottom-up	306
5.2.1. Europska komisija kao središnja točka europskog upravnog prostora	307
5.2.1.1. Funkcije Komisije	308
5.2.1.2. Organizacija Komisije	310
5.2.1.3. Između politike i uprave – lider ili sluga	313

5.2.2. Upravljanje putem odbora – komitologija	318
5.2.2.1. Odborska procedura – komitologija	320
5.2.3. Agencije u Europskoj uniji – prema europskom modelu agencija	327
5.2.3.1. Razlozi agencifikacije u Europskoj uniji	328
5.2.3.2. Agencije u Europskoj uniji – različitost i jedinstvenost	330
5.2.3.3. Europski agencijski model	334
5.2.3.3.1. Osnivanje agencija	335
5.2.3.3.2. Funkcije i tipologija agencija	335
5.2.3.3.3. Struktura agencija	341
5.2.3.3.4. Neka pitanja autonomije agencija	344
5.2.3.3.5. Problem kontrole agencija	346
5.2.3.4. Posebne skupine europskih agencija i tijela	350
5.2.3.4.1. Agencije u prijašnjem II. i III. stupu i ostala tijela	351
5.2.3.4.2. Tijela i agencije u okviru EURATOM-a	353
5.2.3.4.3. Egzekutivne agencije	355
5.2.3.5. Pravni okvir za agencije – formalizacija modela	357
5.2.3.6. Agencije EU – razlog ili rješenje problema demokratskog deficita	363
5.2.4. Upravne mreže	368
5.3. Europski utjecaj na nacionalne javne uprave – elementi europeizacije <i>top-down</i>	374
5.3.1. Europeizacija javne uprave	374
5.3.2. Koncept europskog upravnog prostora – europski model javne uprave	381
5.3.3. Javne službe u Europskoj uniji	386
5.3.4. Europeizacija i agencifikacija	391

Poglavlje 6.

AGENCIJE U HRVATSKOJ U KONTEKSTU EUROPEIZACIJE	399
6.1. Hrvatska državna uprava i približavanje Europskoj uniji	400
6.1.1. Skica političkog konteksta	400
6.1.2. Republika Hrvatska na putu u Europsku uniju	403
6.1.2.1. Politika proširenja Europske unije – neka zapažanja	403
6.1.2.2. Hrvatska i EU – institucionalizacija odnosa	407
6.1.3. Hrvatska državna uprava u okviru europeizacije	411
6.1.3.1. Struktura i funkcije hrvatske državne uprave – pozitivnopravni aspekt (2009.)	418
6.1.3.1.1. Struktura državne uprave	418
6.1.3.1.2. Poslovi državne uprave	419
6.1.3.1.3. Elementi autonomije i kontrole u državnoj upravi	421

6.2. Pojam agencije u Republici Hrvatskoj i njezino mjesto u lancu agenata . . .	423
6.2.1. Pojam agencije – funkcije i obilježja	423
6.2.2. Lanac agenata	425
6.2.2.1. Primjeri tipologija organizacija i tijela s javnim ovlastima	427
6.2.2.2. Lanac agenata u Republici Hrvatskoj – elementi <i>quango</i> kontinuuma	430
6.2.2.2.1. Organizacijske jedinice i organizacije u okviru izvršne vlasti i državne uprave	434
I. Vlada RH – uredi, stručne službe i drugi organizacijski oblici	435
II. Državne upravne organizacije	438
III. Središnji državni uredi	446
IV. Upravne organizacije u sastavu ministarstava s posebnim stupnjem samostalnosti	447
6.2.2.2.2. Ustanove	448
6.2.2.2.3. Dobrovoljni (civilni) sektor	451
I. Udruge	453
II. Komore	455
III. Zaklade	459
6.2.2.2.4. Trgovačka društva – javna poduzeća i <i>outsourcing</i>	461
6.2.2.2.5. Posebni agencijski oblici	464
I. Hrvatska narodna banka	464
II. Agencije u sustavu nacionalne sigurnosti	467
III. Kolegijalna tijela – vijeća	469
IV. Agencije na subnacionalnoj razini	474
6.2.2.3. Kratak osvrt na lanac agenata	480
6.3. Istraživanje agencijskog modela u Hrvatskoj	482
6.3.1. Svrha i ciljevi istraživanja	482
6.3.1.1. Istraživačka pitanja i hipoteze	483
6.3.2. Istraživačka metoda	485
6.3.3. Rezultati istraživanja	486
6.3.3.1. Osnovna obilježja agencija	486
6.3.3.1.1. Agencije prema području djelovanja i tipu	486
6.3.3.1.2. Agencije prema osnivaču i pravnom instrumentu	489
6.3.3.1.3. Agencije prema pravnom obliku	491
6.3.3.1.4. Agencije u vremenskoj dimenziji i europeizacija	493
6.3.3.1.5. Nastanak agencije – institucionalna promjena	496
6.3.3.2. Upravljačka struktura i funkcije agencija	499
6.3.3.2.1. Upravljačka struktura	499
I. Agencije s dvostrukom strukturom	500
II. Agencije s profesionalnim kolegijem	502
III. Agencije s individualnim čelnikom	504
IV. Ostala tijela	504

6.3.3.2.2. Funkcije agencija	505
I. Regulacijske agencije	506
II. Izvršne agencije	507
III. Ekspertne agencije	508
6.3.3.3. Europeizacija hrvatskih agencija i obilježja autonomije i kontrole	509
6.3.3.3.1. Europeizacija agencija	509
6.3.3.3.2. Autonomija agencija	510
6.3.3.3.3. Kontrola agencija	511
6.3.3.3.4. Provjera hipoteza	513
I. Europeizacija agencija	513
II. Autonomija i kontrola agencija	517
6.3.4. Rasprava	525

Poglavlje 7.

ZAKLJUČAK	531
---------------------	-----

Poglavlje 8.

POGOVOR: NOVI SMJEROVI AGENCIFIKACIJE	541
8.1. Trendovi agencifikacije u europskim zemljama 2009.–2012.	541
8.2. Europske agencije – kojim putem dalje	545
8.2.1. Nastavak procesa agencifikacije u EU 2009.–2012.	546
8.2.2. Reforma sustava agencija u EU 2009.–2012.	550
8.3. Agencije u Hrvatskoj 2009.–2012.	556
8.3.1. Deagencifikacija: smanjivanje broja agencija od kraja 2009.	558
8.3.2. Demistifikacija agencija – prema institucionalizaciji agencijskog modela	566
8.4. Zaključna razmatranja	573
<i>Prilozi</i>	577
<i>Literatura</i>	619